

Pszczelarstwo odgrywa istotną rolę w gospodarce i rolnictwie Unii Europejskiej głównie ze względu na funkcje jakie pełnią pszczoły miodne. Owady te zapylają ponad 80 % roślin dzikich i uprawnych na świecie, wpływając na wielkość plonów i zarazem przyczyniając się do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego w dla wszystkich 28 państw członkowskich. Umożliwiają również utrzymanie różnorodności biologicznej naturalnych ekosystemów na optymalnym poziomie. Szacuje się, że zapylanie przez *Apis mellifera* roślin gwarantuje unijnej gospodarce osiągnięcie zysków na poziomie ponad 22 000 000 000 euro rocznie. Człowiek wykorzystuje również pracę pszczół w celu wytwarzania produktów pszczelich takich jak miód, mleczko pszczele, propolis, pyłek i wosk pszczeli, znajdujących zastosowanie w przemyśle chemicznym, spożywczym, medycznym i farmaceutycznym. Przeobrażenia cywilizacyjne i gospodarcze jakie miały miejsce w XX i XXI wieku spowodowały wystąpienie licznych zagrożeń dla dalszego funkcjonowania sektora pszczelarskiego. Na taki stan rzeczy złożyło się wiele przyczyn. Jedną z najistotniejszych stanowi brak kompleksowej i systemowej regulacji, umożliwiającej skuteczniejszą ochronę i wsparcie działalności pszczelarskiej za pomocą środków unijnych.

W związku z powyższym celem niniejszej pracy jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, jaki wpływ wywierają działania prawodawcy unijnego zmierzające do wsparcia i ochrony działalności pszczelarskiej, na jej prowadzenie i funkcjonowanie w Polsce. Taki cel podstawowy niniejszego projektu przybiera formę dwóch celów szczegółowych.

Po pierwsze należy ustalić jakie przepisy prawa Unii Europejskiej i prawa krajowego pozwalają na określenie statusu prawnego działalności pszczelarskiej oraz jakie wynikają z tego konsekwencje. W tym celu konieczne jest określenie jakie akty prawa krajowego i unijnego regulują prowadzenie działalności pszczelarskiej w Polsce i w jakim stopniu pozwalają na określenie statusu prawnego tej działalności, jako działalności rolniczej lub jako działalności gospodarczej. W dalszej kolejności należy wykazać konsekwencje prawne dokonania takiej klasyfikacji, z punktu widzenia różnych dziedzin prawa, m. in: prawa rolnego, gospodarczego, handlowego, podatkowego, ubezpieczeniowego. Następnie należy podać argumenty na rzecz i przeciwko przeprowadzeniu kodyfikacji działalności pszczelarskiej w Polsce w jednolitym i kompleksowym akcie prawnym. W przypadku wykazania zasadności takiej regulacji, należałoby się zastanowić nad tym, jakie postulaty i warunki powinny zostać spełnione przez takową kodyfikację, aby korzystnie wpłynęła na rozwój działalności pszczelarskiej w Polsce. Realizacja tego celu będzie służyć będzie weryfikacji hipotezy, że zarówno unijne jak i polskie prawodawstwo reguluje działalność pszczelarską w sposób niejednolity i rozproszony po licznych aktach prawnych, znacznie utrudniając tym samym ustalenie jej statusu prawnego.

Po drugie, niezbędne jest udzielenie odpowiedzi na pytanie czy obowiązujące w Polsce prawodawstwo w wystarczający sposób chroni działalność pszczelarską oraz na ile instrumenty prawne przewidziane w prawie unijnym wspierają tę działalność? W tym celu należy określić jakie formy ochrony prawnej pszczół i produktów pszczelich zostały przewidziane w prawie polskim i unijnym, przy uwzględnieniu zagrożeń w postaci np. rozprzestrzeniania przez pszczoły materiału transgenicznego. Kolejne zadanie będzie polegało na określeniu prawnych form wsparcia działalności pszczelarskiej w Polsce, ze środków unijnych oraz krajowych.

Projekt będzie realizowany przede wszystkim w oparciu o metodę dogmatycznoprawną. Badaniom i wykładni zostanie poddane zarówno prawo polskie jak i prawo Unii Europejskiej, oraz poglądy doktryny i judykatury dotyczące zdefiniowanego problemu. W ramach badań prawno-porównawczych analizie zostanie poddany dorobek prawny wybranych państw członkowskich UE (Francja, Niemcy, Włochy), których wybór jest uzasadniony ze względu na oryginalne i kompleksowe rozwiązania prawne mające zastosowanie w stosunku do działalności pszczelarskiej.

Podjęcie niniejszej tematyki badawczej uzasadnia przede wszystkim nowatorski charakter projektu oraz względy o charakterze prywatnoprawnym czy też praktycznoprawnym oraz społeczno-gospodarczym i rolno-środowiskowym. Brak określenia statusu prawnego działalności pszczelarskiej zarówno w prawie polskim, jak i unijnym, powoduje, że w dobie licznych zagrożeń stojących przed sektorem pszczelarskim, możliwość jej ochrony i wsparcia jest znacznie ograniczona. Ochrony wymagają zwłaszcza pszczoły, bez których prowadzenie działalności pszczelarskiej byłoby niemożliwe. Od lat obserwujemy zarówno w Unii Europejskiej jak i na całym świecie zjawisko w postaci systematycznego zmniejszania się ich populacji. Na taki stan rzeczy składa się wiele przyczyn o zróżnicowanym charakterze. Do najistotniejszych z nich należy prowadzenie działalności rolniczej w sposób ekstensywny przy użyciu środków ochrony roślin, nieprawidłowe odżywianie pszczół miodnych, narażenie na zarażenie różnego rodzaju wirusami i bakteriami chorobotwórczymi, konkurencja z gatunkami inwazyjnymi takimi jak trzmiel azjatycki, obecność roślin genetycznie zmodyfikowanych oraz zmiany o charakterze środowiskowym (oddziaływanie fal elektromagnetycznych, kurczenie się środowiska naturalnego pszczół).

Należy podkreślić, że zarysowane zagadnienia o charakterze prawnym nie były jeszcze dyskutowane w literaturze naukowej, a część przyjętych rozwiązań (zwłaszcza w zakresie określenia statusu prawnego działalności pszczelarskiej) będzie miała charakter autorski. Wynika to w przeważającej mierze z aktualności poruszanych problemów.